

საქართველოს მემორიალი

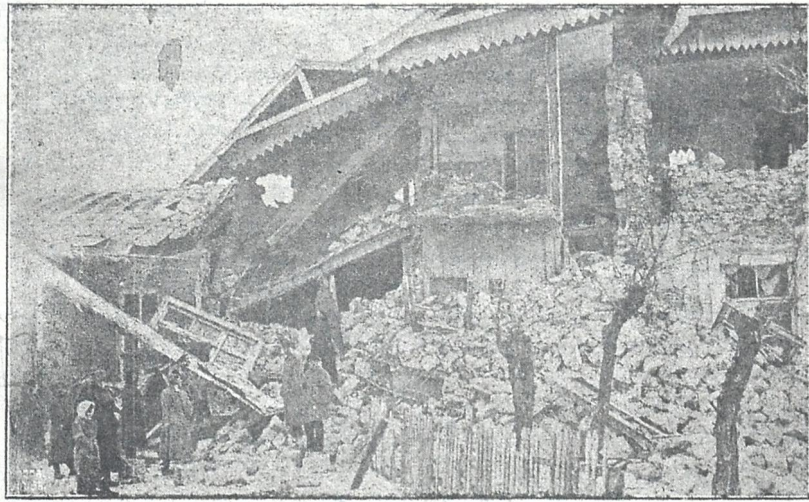

„მეფის ძეგრი ქალაქ გორში“

№ 15

1920 წ.
თებერვლ. 29

1. ზღინის ვიზის სადგურის უკანა მხარე. 2. თფილისის ქუჩა. სერეთო სურათი.

გორი დაინგრა, ქართველო!...

ვინა სთქვა: „კაცი ქართველი ძუნწია, არა უხვია“... ამისმა მთქმელმან უცილოდ სიმართლის გზასა უხვია?

სხვამ, უკეთესად ქართველთა, წნლული ძმას ვინმცა უხვია? სიკეთით უხვობს ქართველი, ვით საქართველო უხვია.

იქ, სადაც გორი ქალაქი, სდგა დასაწყისით თვისითა, ზურგი აჰქავდა ქვეყანას... ღამით და კლავცა დღისითა, აჰქავდა, ფხანა მოუნდა; ხელით მოიფხანს ვისითა? შეათამაშა ქაზორი და დაგვევა გულით მქისითა.

გორი დაინგრა ქალაქი, სიმშვენიით შეუდარები!.. დაინგრა ციხე იმისი, ვინ მტერთ დაღუპის კარები, დაინგრა ჯვარი გორისა, მუნ მთისა წვერად მდგარები, დაინგრა არე სოფელთა ტურფა და ნაბადნარები.

გორი დაინგრა ქალაქი, ქართლის გული და თვალია, გვერდ-თ რო მტკვარი უზბოდა, კლავცა ლიახვის წყალია. თავზე რო ედგა ლურჯი ცა, მზეთა ემოსა ძალია, გორი დაინგრა... ვუშველოთ, გვაწვეს ამასი ვალია!..

გორი დაინგრა. დაობლდა ქათველთა მიწა მამული. ხალხი ამოწყდა. ცოცხალნიც სხედან მუნ ცრემლით ნამული. აღარ სჩანს ღვინი ქართლისა, გორშიგან მარადღამული... წითელი ღვინო უყვარდათ, მწვანილი, თევზი ხრამული...

ნოემ ბრძანა: — „გორის წილ აიგოს გორი კვლავაცო.“ ეჭა, ქართველო, ქირშიგან ჰხამს გული გაიმამაცო! მოიკელ ამა ჟამისად მოლხენაც, სმაცა, ჰამაცო, გორს დაეხმარეთ ყველანი: შვილიც, დედაც და მამაცო.

ვინა სთქვა: „კაცი ქართველი ძუნწია, არა უხვია“ ამისმა მთქმელმან უცილოდ სიმართლის გზასა უხვია. სხვამ, უკეთესად ქართველთა, წყლული ძმას ვინმცა უხვია, სიკეთით მდიდრობს ქართველი, ვით საქართველო უხვია.

ეშმაკი.

მიწის ძვრა

(სამეცნიერო გამოკვლევა)

მიწის ძვრისა და მის გამომწვევ მიზეზთა შესახებ მრავალ გვარი თეორია არსებობს, ხოლო ყველაზე უფრო გავრცელებული და მიღებულია ის თეორიები, რომელნიც ბუნების ამ საშინელ მოვლენას დედამიწის საფუძველის განძრევას უკავშირებენ.

ამისდაგვარათ, საგნის ადვილათ გამოკვლევისათვის, საკითხის სათანადოთ გაშუქებისათვის და გამარტივებისათვის საჭიროა, უპირველეს ყოვლისა განვიხილოთ, რას წარმოადგენენ ის საფუძველნი, რომლებზედაც, ზემოხსენებულ თეორიების თანახმად, დამყარებულია ჩვენი ქვეყანა.

დავიწყეთ ეგრე წოდებულის „დავითის თეორიით.“

წინასწარმეტყველი და მეფე დავითი თავის ას მესამე ფსალმუნის მეექვსე ვალობაში ამბობს:

„რომელმან (იგულისხმება: ღმერთმან) დააფუ-

ძნა ქვეყანაჲ სიმტკიცესა ზედა თვისსა, არა შეიძრას იგი უკუნითი უკუნისამდე“

აქედან აშკარაა, რომ დავით წინასწარმეტყველი იმ საფუძველად, რომელზედ ც ჩვენი ქვეყანაა დაყრდნობილი, ღმერთის სიმტკიცესა სთვლის.

ჩვენ ვერ ვეთანხმებით პატრიცულ დავითის აზრს და გვგონია, რომ მისი თეორია შემცდარია.

მართლაც, უკეთეს დავითის სიტყვებს გულდასმით ჩაუყვირდებით, ნათლად დავინახავთ, რომ ღმერთს წინდა წინვე გათვალწინებული ჰქონია მოსალოდნელი მიწის ძვრანი და მათ ასაცილებლათ („რათა არა შეიძრას უკუნითი უკუნისამდე“) დედამიწა „სიმტკიცესა ზედა თვისსა“ დაუწყარებია.

მიუხედავთ ამისა, ჩვენ ვიცით, რომ მიწის ძვრა მრავალ გზის მოხდა და სამწუხაროდ ხდება კიდევ ქვეყანაზე.

ხოლო, ვინაიდან მიწის ძვრას ქვეყნის საფუძველის რყევა იწვევს, გამოდის რომ სიმტკიცე ღვთისა ფრიად მერყევი საძირკველი ყოფილა, ასე რომ ღმერთს თავისი კეთილი განზრახვა ვერ შეუსრულებია.

პატივცემულ დავითს, დარწმუნებული ვარ; ჩვენზე ნაკლებად არა სწამდა ღმერთის ყოვლის შემძლებლობა და რომ ჰგონებოდა, მის სიტყვებისაგან, სრულიად ლოგიკურათ ვინმე ასეთ ღვთის საგმობ აზრს დაასკვნოდა, დაუყონებლივ აიღებდა ხელს თავის თეორიაზე.

ამისდაგვარად, „დავითის თეორია“ ყოვლად უსუსურია და „სიმტკიცე ღმერთისა“ არამც და არამც ქვეყნის საფუძველად არ ჩაითვლება.

მეორე თეორია გახლავთ „ხარის თეორია“.

თანახვად ამ თეორიას დედა მიწა ეყრდნობა უზარმაზარ ხარის რქებს და როდესაც ხარი თავს გააქნევს, მ-წის ძვრა ხდება ხოლმე.

უნდა გულახდლილთ გამოვტყდეთ, რომ ჩვენ ვერც ამ თეორიას ვემხრობით.

ეს თეორია რომ ჰეშმარიტი იყოს, მაშინ ჩვენს ბედს ძალი არ დაჰყევდნა და მართლაც რომ „უკუნიითი უკუნისამდე“ უზრუნველ ყოფილი ვიქნებოდით მიწისძვრისაგან.

ნეტავი ხარზე იყოს დამოკიდებული მიწის ძვრა!

ჩვენ კარგად ვიცით, რომ ხარი და კამბეჩი ადამიანზე ადრე გრძნობენ ხოლმე მიწის ძვრას, თითქმის წინასწარვე ატყობენ მის მოახლოებას და ისეთი შიში აიტანს ხოლმე მათ, რომ ჩვენი, ადამიანების შიში, მასთან სახსენებელიც არ არის. თუნდა ახლაც, გორის მიწის ძვრის დროს, რამდენიმე ხარი და კამეჩი ქუჩაზე შესცდა თავზარსაგან.

მართლაც და ხარი ვარა ხომ არის, რომ თავის თავს უბედურება დაატეხოს და უღროო დროს თავი გააქნოს!

მაშასადამე, „ხარის თეორიაც“ უნდა ხელაღებ უარყოფილ იქნას.

დაგვჩა „გველეშაპის თეორია“.

ამ თეორიის მიმდევარნი ამბობენ, თითქოს დედამიწა გველეშაპს ჰქონდეს ზურგზე წამოკიდებული და როცა გველეშაპი ბოლოს გააქნევს, მიწის ძვრაც მაშინ ხდებაოდეს.

ეს ყველა ჩამოთვლილ თეორიებზე უსუსური თეორიაა და კრიტიკის ოდნავ შეტევასაც ვერ უძლებს.

ყველა ყველა და ჩვენ, ქართველები, მაინც არ უნდა აგვიყოლოდს ასეთმა ყოვლად მტკანარმა სიყალბემ!

საიდან გველეშაპზე დაყრდნობილი ჩვენი ქვეყანა, როდესაც გველეშაპი—ეს ხომ ყველამ იცის—გმირულად გაჰკვირა თავისი შუბით და მოჰკლა კიდევ თეთრმა გიორგომ?..

თუ არც ღმერთის სიმტკიცეს, არც ხარის რქებს

და არც გველეშაპის ზურგს ეყრდნობა დედა მიწა, მაშ რაზედლა დაფუძნებული?

გავკანდიერდებით და ვიტყვი: არაფერზე!

ჩვენ ამას აღვიარებთ წარბშეუხრცლად და საჯაროთ, მთელი პასუხისგების შეგნებით და საბედნიეროთ ამ შემთხვევაში მარტოკა არა ვართ:

იგივე დავით წინასწარმეტყველი იმავე ფსალმუნის მეშვედე გალობაში თითონვე არღვევს წინა გალობაში გამოთქმულ თავისს თეორიას და ჩვენთან ერთად ჰღალადებს:

„უფსკრული, ვითარცა სამოსელი, გარე-მოდებული არს მისა (იგულისხმება: ქვეყანისა)“.

ეს ნიშნავს: ქვეყანას გარს არტყია უფსკრულიო, ე. ი. ქვეყანა არაფერზე არ არის დაფუძნებულიო.

უკეთუ დედამიწა არაფერზე არ არის დაფუძნებული, მაშ საიდან ჩნდება მიწისძვრაო, გვეკითხვენ ჩვენ.

ვიდრე ჩვენს საკუთარს თეორიას მოგახსენებდით ამ საგნის შესახებ, საქირაო მოვიგონოთ, როგორ ხდება მიწის ძვრა.

ჯერ იწყება დედამიწის ზედადგის ნელი რყევა და ქვესკნელიდან გუგუნი მოისპის, თითქოს დედამიწა შფოთავს და კვნესისო. შემდეგ რყევა თან და თან ძლიერდება და გუგუნიც მატულობს და, ბოლოს, უფრო ხშირად, მხოლოდ მაშინ თავდება ყველა ეს საზარელი მოვლენა, როდესაც სადმე წიაღიდან წიაღვარს, ანუ „ლაღვას“ ამოხეთქავს.

საქირაო, გულდასმით დევაჯორდეთ მიწისძვრის ზემოდაღწერილ პროცესს. რას მოგვავონებს იგი, თუ დედამიწას ცოცხალ ორგანიზმს, ამ შემთხვევაში კი ადამიანის ორგანიზმს, რედაარებთ?

იქვი არ არის, რომ გულის რევას და პირიდან ლებინებას.

მეცნიერებისათვის გულწიწკობა არ არ ებობს და ჩვენც შეგვიძლია სრულიად გოლდამშვიდებით აღვადგინოთ გულის რევისა და პირიდან ღებინების პროცესის სურათი მიწის ძვრის პროცესთან შესადარებლად:

გულისრევის დასაწყისში ადამიანი სწუხს ხოლმე, ოდნავ ბორგავს და კვნესის (ოდნავი რყევა და გუგუნი). შემდეგ ბორგვა მატულობს, შფოთვად იქცევა და კვნესასაც სლოკინი და კონგულსიური სპაზმები სცლის (გახშირებული ძლიერი ბიძგები და გრიალი). ბოლოს პირიდან ღებინება და დამშვიდება (წიაღვარის ამოფრქვევა და მიწისძვრის შეწყვეტა).

ასეთია ამ ორ თანაბარ მოვლენათა საოცარი ანალოგია და ჩვენ გადაჭრით ვამტკიცებთ, რომ მიწისძვრა არის დედამიწის გულის რევა და პირიდან ღებინება—სხვა არაფერი.

ღიახ! დედამიწა ცოცხალი ორგანიზმია, ისეთივე მგრძნობიარე და გულწიწკი, როგორც

ადამიანი და სრულიად გასაკვირალი არ არის, რომ მას გული აერიოს და წააღებინოს კიდეც!

რა არის ხოლმე მიზეზი მიწის ძვრისა ანუ დედამიწის გულისრევისა?

ჩვენ აქ ვერ გამოუდგებით ყველა იმ მიწისძვრის მიზეზთა ახსნა-განმარტებას, რომელნიც წარსულში მომხდარან. ამისი არც დრო გვაქვს და არც სურვილი. ვიტყვით მხოლოდ იმ მიწისძვრის შესახებ, ჩვენში საქართველოში, რომ იყო ამ დღეებში.

ნურავის ჰგონია თითქოს ბათუმის ამბებისა და და მიწის ძვრის თანხვედრა უბრალო შემთხვევის ბრალი იყოს!

დედა მიწის გულწიწკობამ სწორედ იმ გარემოებას ვერ გაუძლო, რომ აქ, ჩვენს ტერიტორია-

ზე, დემოკრატიულ სახელმწიფოში, სოციალისტ მთავრობის რესპუბლიკაში, იმათ, ვინც თავიანთ თავს სოციალისტებსა და კომუნისტებს უწოდებენ, ენკერ ფაშასთან შეპკრეს კავშირი და თავის წითელ დროშას უკანიდან ხონთქარის მთავარიანი დროშა ამოაფარეს.

ვერ გაუძლო და აერია გული.

ძვირად დაგვიჯდა ჩვენ დედამიწის ეს გულის რევა.

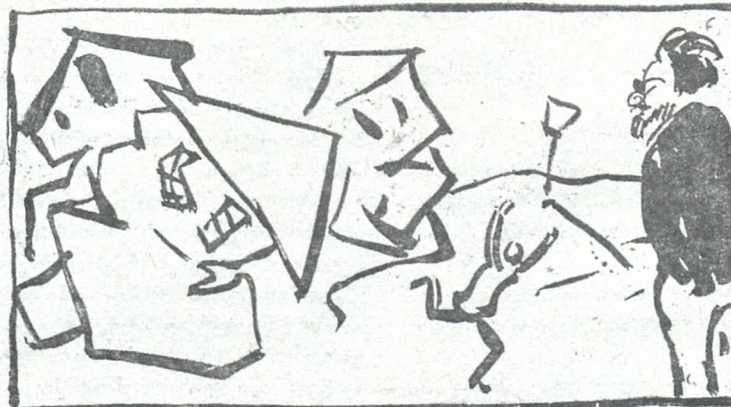
ცხრაჯერ უფრო ძვირად უნდა დაუხვავთ უტიფრობა იმათ, ვინც ბათუმსა და სამაჰმადიანო საქართველოში წყალს გვიმღვრევენ და ორმოს გვითხრიან.

თავუნა.

ცხოვრება და მეცნიერება.

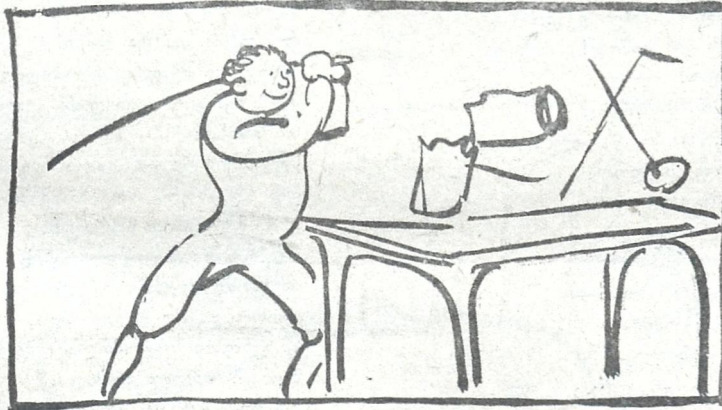
ცნობილმა ქართველმა მეცნიერმა ლუარსაბ უძრავაძემ თვალსაჩინოთ გააუმჯობესა მიწის ძვრის მაჩვენებელი იარაღი სეისმოგრაფი და დიდის სიფრთხილით დასდგა თებერვლის 19-ს ობსერვატორიაში.

თებერვლის ოცს, რაღაც მიზეზების გამო, თბილისში სახლები შეინძრა, ხოლო გორსა და მის მიდამოებში კიდევაც დაინგრა და მრავალი ხალხი იმსხვერპლა. ლუარსაბ უძრავაძემ ეს ნგრევის სურათი თავის თვალთ ნახა და ვინაიდან ამ საშინელ უბედურებას ყველა მიწის ძვრას აწერდა, დაუყოვნებლივ გაეშურა სეისმოგრაფის დასათვალისწინებლად.

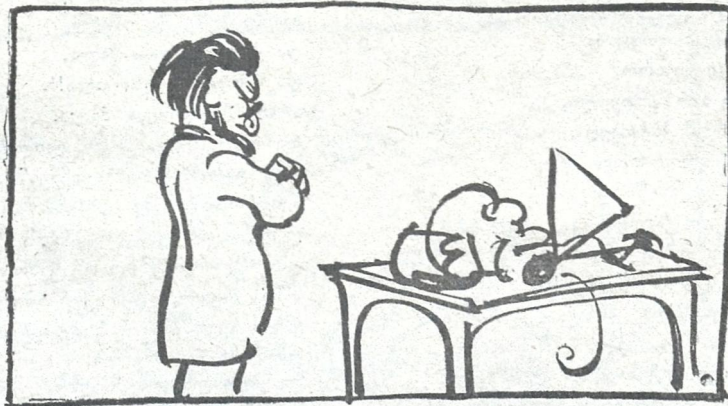

ლუარსაბ უძრავადეს სეისმოგრაფი სრულიად უძრავად დახვდა, ისე, როგორც მან დასტოვა.
 — როდის უნდა მოეღოს ბოლო ამ ხალხის კრუმორწმუნეობას! — დინჯათ წარმოსთქვა მან: თუ
 მაგათ დაუუჯერეთ, სახლები უფრო მგრძნობიარე ყოფილან, ვიდრე ჩემ მიერ გაუმჯობესებული სეი-
 სმოგრაფი! რის მიწის ძვრა, რა მიწის ძვრა!

გორის ამბები დავიწყებას მივცა. დანგრეული ქალაქი კვლავ აშენდა და ქვეყანაზე სრული მშვი-
 დობა დამყარდა. ამ ხნის განმავლობაში ლუარსაბ უძრავადე განუწყვეტლივ ობსერვატორიის სამუ-
 შაოში იყო თავჩარგული.

ერთ პატარა ქუჩის ბიჭს მოსწყინდა ქუჩაში ხეტიალი, ობსერვატორიის ეზოში გადაძვრა და
 უცებ სეისმოგრაფს წააწყდა. არ მოეწონა, ჯოხი უთავაზა და მოჰკურცხლა.

ლუარსაბ უძრავადე დანიშნულ დროს მივიდა სეისმოგრაფის დასათვალიერებლად.
 — ჰოი საშინელებავ! — შესძახა მან: როგორ დაქცეულა ქვეყნიერება!

შექანჯალებულის ლექსები.

ჰერი, ბიჟო, ჰერი, ჰერი!
მოვიპარსე წაღლით წვერი,
ერთი მაგრად შეინძერი—
ქვესკნელიდან ამოძვერი...
ამ დროს თურმე მიწა იძრა,
და გორი სულ მთლად დაიმტვრა.
საქმე მოხდა საზარელი,
საშინელი, საძაგელი.
რა ქალაქი განადგურდა!
ბევრი მოჰკვდა.. გაიქურდა..
მივსცეთ ხელი მაშ ერთმანეთს,
თითველი იმდენ მანეთს,
რამდენსაც რომ დღეში ვიღებთ,
თუ კი მოძმესთვის გავიღებთ,
ტანჯავსაც შეუმსუბუქებთ,
გუოს იმედით გაუშუქებთ!
ერთ დღეს მხოლოდ ხახვი ვჭამოთ—
ტანჯულ მოძმეს კი ვაპოთ!
ვანო, ბესო, კესო, ლილი!
შევიტანოთ ჩვენი წვლილი,
ზოგმა მსხვილი, ზოგმა წვრილი,
მოძმესათვის თავი დაველოთ,
დღიური ქირა გადავდოთ..
მაშ, ჰა, ასე, ჩემო ლილი,
დიპტი პიტო, ლილი—დილი,
კამფეტისგან მტკიცე კბილი—
ჩაიყარე პირში ფქვილი:
აბა ნახე, თუა ტკბილი..

II.

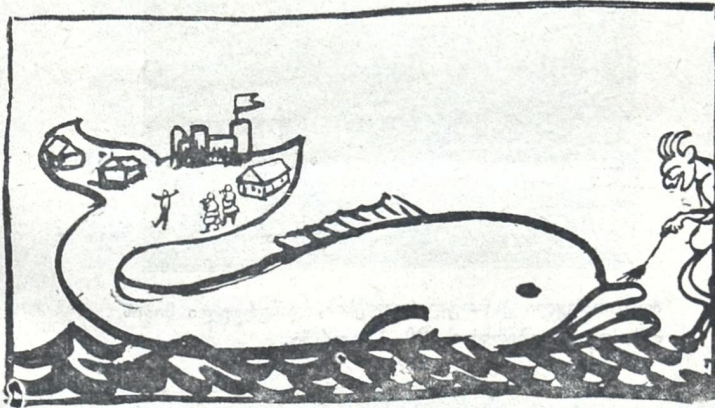
ჰა, ჰა, ჰა, ჰა, ხა, ხა, ხა, ხა,!!
სიცილისგან მტკიცე ხახა,
სიცილისგან მეწვის ყელი,
საქმე გითხრათ საცინელი!!
იციოთ, რად ინძრა ქვესკნელი??
—თურმე ქვესკნელის ტარტაროზს
ჩვენ მთავრობამ შეუთვალა:
„ქვესკნელისა კომისარო,
ჯურღმულეების ხარ მართველი,
კარგად იცი, რომ ქართველი
ხალხი აღსდგა, აღორძინდა
და ტფილისში დაქარწინდა,
მრავალს მზეც ამოუბრწყინდა,
სრა-სასახლეშიც შებრწყინდა,
(კარგი ყოფნა, ვის მოსწყინდა!!)
ბევრსაც არ აქვს წალა, წინდა,
არც საქმელი, არც საკვები,
ბინათ აქვთ ცივი ქუჩები,
არც ვსთქვა ცოტა, და არც მეტი—
ბევრს აქვს ოთახი ზედმეტი—
შეუყვარდათ ყოფნა ვრცელი,

გაეფუყათ კუბ-მუცელი,
მკიდროთ იცხოვრონ, რა უჭირთ,
შეიყუდრონ, ვისაც უჭირთ!..
ჰო, და ახლა თქვენ მიბრძანეთ,
რავქნა, ვერ გამოვამბრძანეთ
სახლებიდან ხალხი გარედ..
ვიტანჯებით ერთობ მწარედ:
რა ვქენით, რა არ ვიღონეთ;
რა ხერხი არ მოვიგონეთ..
მეტი აღარ შეგვწვეს ძალა,
სახლები არვინ დასცალა,
და თუ რომ ხელს გავვიმართავთ,
ეხლა, მხოლოდ თქვენ მოგმართავთ:
—„აჩვენეთ, მათ თქვენი ძალა,
გთხოვთ, ტფილისი შეაქანე,
და ეს ხალხი, გეთაყვანე—
ერთი გარედ გაიყვანე,
რომ სიცივე აგრძნობინოთ,
ნახონ სიცივე უბინოთ,
როგორია და რა ხილი!
მაგრამ კი იყავით ფრთხილი;
რომ ბერკეტი ტფილისს თავად
არ ამოსდო მწყურალად, ავად,
სულ მთლად არ გავგანადგურო,
თუ არ გსურს რომ მოგვამდურო,
ისე, მოსდევით, შორიდან,
აი, თუ გინდა, გორიდან!..“
ამ დროს თურმე ტარტაროზი
ქეიფობდა და რამთვრალა,
ამ ცნობამ სულ მთლად შეჭშალა,
ნერვები თლად აუშალა,
და რაც ქონდა ღონე-ძალა—
გორს ამოსდო, აქანჯალა,
რომ ექცია ერთობ ფერფლად,
და შესწირა ტფილ-ს მსხვერპლად.
მაგიერად ტფილისი კი
აცეკვა და აკანკალა,
ხალხი ზეზე წამოშალა,
და ქუჩებში გამოშალა,
და სახლებიც დაიცილა!!
არვის მოსდიოდა ძილი..
თებრო, კატო, კესო, ლილი,
შუა ღამით, თოვლ ყინვებში
სეირნობდნენ შუა ქუჩებში
უცე:ვადათ ყინვით კბილი
და სიმღერა ჰქონდათ ტკბილი:
„შუა ღამით, ცივს ქუჩებში.
ყანვა გვკოცნის ნაზ ტუჩებში,
უბინობა რა ძნელია,
რა ყოფ-ლა, რა ძნელია.
ვინ შეგვიძრა ქვესკნელია,
ოდელია, ოდელია..!“
ამ დროს ქუჩებს ჩაუარე

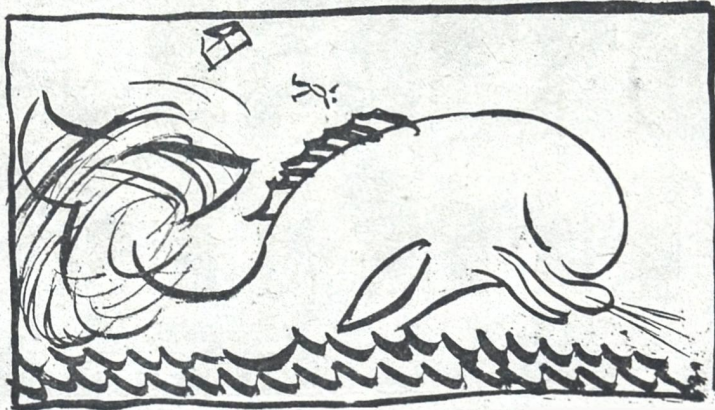
და სულ ყველას შეეხარხარე:
 ხა, ხა, ხა, ხა, ხი, ხი, ხი, ხი, —
 გაგიშეშდათ ყინვით ფეხი?!?!
 ხა, ხა, ხა, ხა, ხი, ხი, ხი, ხი!
 ხომ დასკლეთ სწრაფლ ოთახი —
 ახი, არის თქვენზე ახი!
 მე მთავრობამ დამაფალა,
 ოთახები დამეთვალა,
 ყველგან ოთახში შევქვირი,
 და რა ვნახე: ჰერი, ჰერი!!
 რა ცხოვრება და რა გემო!
 ღმერთო ჩემო, ღმერთო ჩემო...
 აგერ „სპალნა,“ კაბინეტი,
 „სასადილო,“ იქ სასტუმრო,
 საქმე არ იყო სახუმრო,
 იქ „საბავშვო“ „საგადილო“
 უპ, რამდენი ჩამოვთვალო!!
 ეს რა ვნახე, უპ, უფალო.

შიგ ნოხები, ფარდაგები—
 ჩაიმაქნილ, მონაგები,
 ოთახები მოწყობილი,—
 დაერჩი ერთობ კმაყოფილი.
 ოთახები რა დავთვალე,
 შემოვძახე ლაღე, ლაღე—
 და მთავრობას მოვახსენე,
 უბინონიც გავახსენე—
 რომ ვყოლოდით ჩქვენაც „სნოტში“..
 ოთახები კი „უჩოტში“
 ჩვენთვისაც შემოვინახა.
 ჰო, ჰო, თვალმა ეს რა ნახა,
 რა სიმდიდრე, რა ამბავი..
 დამიბრუნდა უცებ თავი
 და ჩემ თავშიც მიწა იძრა,
 სიცივით ტვინი დამიზრა.
 შექანჯალეზული.

რათ ხღება მიწის ძვრა.

ხალხის აზრით დედამიწა გველესაპის ბოლოზეა დამყარებული. როდესაც ეშპაკს გასართობი მოენატრება, გველესაპს ცხვირში შეუღიტინებს.

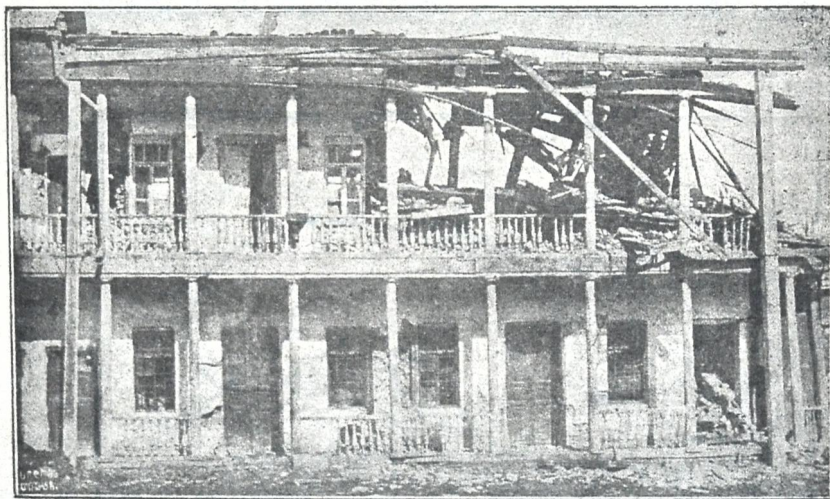

მაშინ გველესაპი ბოლოს დაანძრევს და დედამიწაც იძვრის. ჩვენი ობსერვატორია ამ ხალხურ თეორიას საეცებით არ იზიარებს.

მიწის ძვრა ქალაქ გორში.

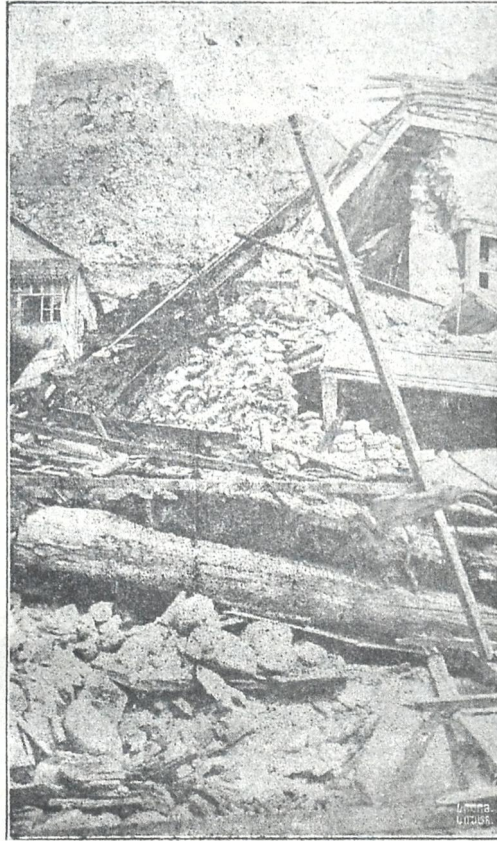

ძველის-ძველი ქართული ეკლესია, დანგრეული მიწის ძვრისაგან თებერვლის 20 ქ. გორში.

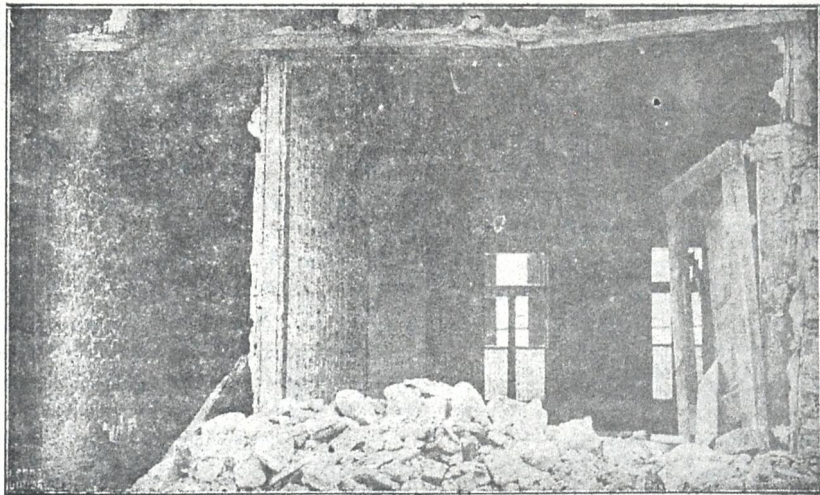

გორის სამხარო საფრობო გამგეობის შენობა, მიწის ძვრისაგან დანგრეული თებერვლის 20.

მიწის ძვრა ქალაქ გორში.

მთის პირის ქუჩა დანგრეული მიწის ძვრისაგან
ფებერვლის 20-ს. სურათზე მოსჩანს ავრეთვე ღი-
დებული ჯგორისქციხის ნანგრევებიც.

მიწის ძვრისაგან დანგრეული დარბაზი.

ზატარა ფელეტონი.

საიდან წარმოსდგება მიწის ძვრა.

ვერ წარმოვიდგინა ქართველი კაცი, რომელსაც დღეს ენაზე მიწის ძვრა არ ეკეროს. ყველას აინტერესებს იმ მიზეზთა გაგება, რომლისგანაც წარმოსდგება ეს ფრიალ ზარდაცემი და განმანადგურებელი მოვლენა. დღევანდელ ი საშიშარ ამბავთა შემდეგ, რომლის მოწამენიც ჩვენა ვართ, ასეთი სურვილი დიახაც რომ კანონიერ სურვილათ შეიძლება ჩაითვალოს.

ჩემი განზრახვა თანაგრძნობით შევეგებო ამ სურვილს და ბებია ჩემი ანუსის პირით გავუშუქო ქართველ ინტელიგენციას ნამდვილი მიზეზები მიწის ძვრისა.

ბებია ჩემი ანუსი მკვიდრი დედინაცვალი გახლავთ მამიჩემისა. [ის უკვე მეოთხმოცდა ცამეტ წელშია გადამდგარი და მიუხედავთ მისი წლოვანობისა ერთობ განვითარებული და გონება გახსნილი ადამიანია. დარწმუნებული ვარ მას ვერაფერს დასწამებს ვერც ახალგაზრდური სიშმაგით გატაცებას, ვერც ცხოვრების უცოდინარობას, ვერც ახალი ევროპული მეცნიერებისადმი მიკერძებას. ის კარბადინის მეცნიერებით აღზრდილია, და თანაც სარწმუნოების საქმეში ჩახედული, ვინაიდან პირველი მეუღლე მისი მამა ლეონტი დეკანოზი იყო.

— ქვეყანა, შვილო, დღემდე უნდა დანგრეულიყო. დინჯათ და სრულის შეგნებით დიწყო ანუსიმ.

- რატომ ბები, რა დაუშავებია ქვეყანას?
- კი დაუშავებია, შვილო, დიდი დაუშავებია.
- მაინც, მაინც.

— მაინც რომელი გითხრა. ვინ ინახავს შვილო ახლანდელ დროში მარხვას?

მე ენა ჩამივარდა, პასუხი ვეღარ ვიბოვე. გუნებაში კი ვფიქრობდი:

— რა ღმერთი გამიწყრა, მე რატომ ვერ მივხვდი ამას, ბებია ჩემზე უფრო ნასწავლიცა ვარ და წარმოიდგინეთ უფრო ახალგაზრდაც. ჩემი მწუხარება უმეტეს გაიზარდა, როცა დავინახე, რომ ბებიამეშვენიერად მსჯელობდა თითქმის ყველა ნაციონალ დემოკრატი.

— მარტო მარხვაზე რომ იყო, საქმე ყოვლად სახიერი კიდევ გვაპატიებდა, მაგრამ შვილო, შეხედე რას უშვებია მღვდლებს... ღმერთი ამას ყველაფერს ხედავს...

ბებია ჩემმა ანუსიმ კვლავ შეისვენა; არა იმისთვის რომ ქვეყნის დანაშაულობანი და მიწის ძვრის მიზეზნი მოეფიქრებია, არა, ეს იმას მზადა აქვს, არამედ იმისთვის, რომ დაიღალა. რა ბედნიერი ვიქნებოდი მე და ჩემთან ერთად მთელი სა-

ქართველო, რომ ჩემს ანუსი ბებიას დემოკრატი შენგელაიას ლაპარაკის ენერჯია და უნარი მისცა, ქუჩაზე არ შეესხებოდა პატივცემულ ორატორს. მაშინ მთელი მიზეზები მიწის ძვრისა თვალწინ გვექნებოდა.

მღვდლების გაგონებაზე მე გული კვლავ სიბრაღულითა და ბაზით ამევსო. მებრალეობდა ღვდლები და მამრავებდა კვლავ ეს ჩემი შეუგნებლობა. ნაციონალ დემოკრატები რამდენი ხანია ამას ამტკიცებენ: თუ მღვდლებს ხაზინიდან ჯამაგირები არ დაენიშნა, უთუოდ მიწა იძვრებოდა. დღემდე მათ ყურადღებას არავინ აქცევდა.

— ბებია ჩემო, გავხედე მე შეკამათება, შენ ასე ამბობ და იქ სეისმოგრაფი კი სულ სხვას გვანიშნებს.

- სადაურია შვილო?
- კარგათ არ ვიცი, ღმერთმანი, მგონი გერმანული უნდა იყოს.
- ვორონცოვი რომ იყო, იმისი რა არის, შვილო?

- რომელი ვორონცოვი ბები?
- აი ნამესტლიკი რომ იყო, შვილო.
- მერე იმისი რა უნდა იყოს...
- შენ არ იცი, ჩემო ბიჭუნო, ისიც გრაფი იყო, ნამდვილი გრაფი იყო.
- გრაფი კი იყო, მეც ვიცი.
- ჰოდა ასეა, შვილო, შენ აკი სთქვი გრაფმა სხვა გვითხრაო. მე შეგონა, თქვენ ყველა გრაფები და კნიაზები მოსპეთ...

- არა, ბები, მე სეისმოგრაფზე ვლაპარაკობ...
- ჰო, მეც იმაზე, შვილო, მეც...
- სეისმოგრაფი იარაღია ბები.
- რა ეშმაკების იარაღია, კინაღამ დავიბენი... ცოტა წყენით წარმოსთქვა ბებია ჩემმა.

— ის იარაღია, ანუსი ქალო, რომელიც უჩვენებს მიწის ძვრა იყოვო.

ამას, ბებია გენაცვალოს, მეც კი გეტყობი, ამისთვის გრაფებს რაღას აწუხებდით შვილო.

— ბებია ჩემო, აკი გითხარი რომ ის გრაფი არ არის და არც კნიაზი...

— კი, მივხვდი შვილო, მივხვდი... მე იმას ვამბობ, რომ ეს გრაფები და კნიაზები მოსპეთ და თქვენ სხვა გრაფები მოიგონეთ, ამას ყველაფერს ხედავს, შვილო, ღმერთი.

მე კვლავ შურმა წამიღო. კარგათ ვიცი რომ ბებია ჩემი უპარტიოა, არცერთ მოქმედ ჯგუფს ის არ ეკედლება. მაშ საიდან მოხდა რომ დღეს ეს გონიერი ადამიანი ასე პირწმინდათ იმეორებს ნაციონალ დემოკრატების დებულებებს? ნუ თუ უღალატა ოჯახს ბებია ჩემმა ანუსიმ?

- შვილო, — ჩურჩულით ჩამილაპარაკა ანუსიმ,
- შენ ამდენს გეხვეწები და სიკეთეს არ შეგები, სხვებს კი ხუთ-ხუთი ჯვარ დაუწერელი ცოლები ყავთ... შენ გგონია ამას არ ხედავს ღმერთი?

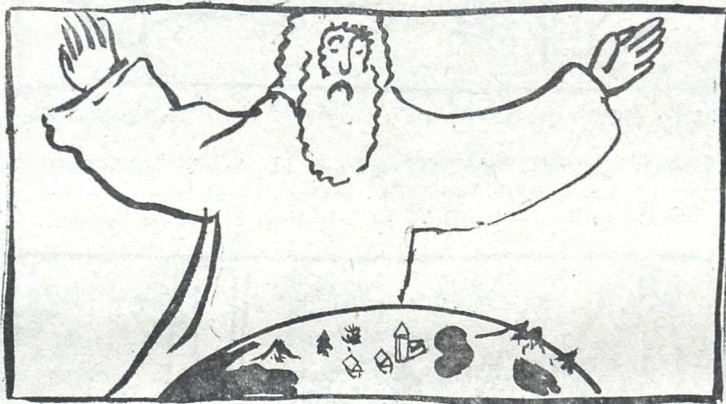
— თუ ასეა, ბები, მაშინ სათარეითი სულ უნდა ამოეგდო იმ დალოცვილს. იმათ ხუთ-ხუთი კი არა, ოც-ოცი ცოლები ყავთ და ყველა ჯვარ დაუწერლები არიან.

— არა, შეილო, ისინი თათრები არიან და ამას ღმერთი ხედავს. ღმერთი, შეილო, ყველა ამას ხედავს... ქვეყანა კარგა ხნით აღრე უნდა დაქცეულიყო...

კიდევ ერთი ზედმეტი არგუმენტი ბებია ჩემის განაცხადს დაემატება. როგორც ხედავთ, მას თათრები არ ეშინება გასანადგურებლათ, საქართველო-კი. ახირებული საქმეა.

ეს კი მოგახსენებთ გულახდილათ მე საზოგადოთ პარტიული განხევაება ისე არ მამრამეებს, რომ მოწინააღმდეგის კარგი მხარე ვერ დავინახო. ბებია ჩემი ისეთის დაბეჯითებით ასაბუთებს თავის მოსაზრებებს, რომ მზათ ვარ ლეიარო მათი სრული ქეშპარიტება. ამით რასაკვირველია არა მსურს ავდგე და პირდაპირ ნაციონალ-დემოკრატთა პარტიში გადავხტე. მე ჩემთვის დავრჩები... მათთვის ბებია ჩემიკ დიდი შემატება იქნება.

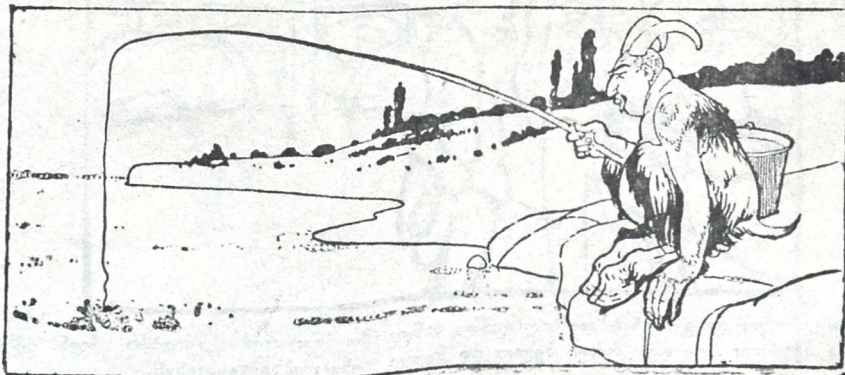
მორიელი.

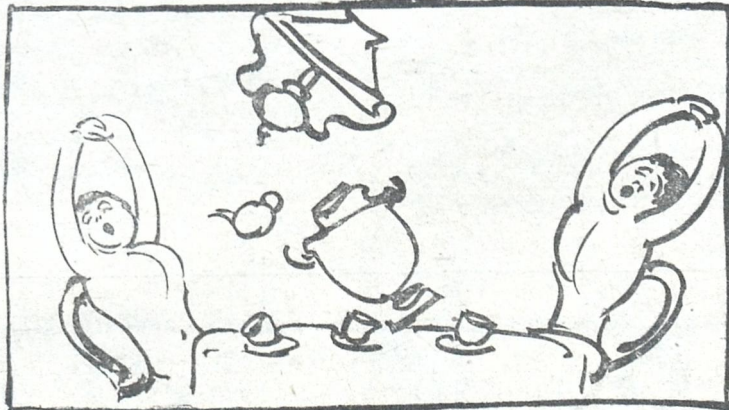
„რომელმან დააფუძნა ქვეყანა სიმტიცესა ზედა თვისა, არა შეიძრას იგი უკუნიითი უკუნისამდე.“
(ფსალმ. დავითისი.)

ფოტოგრაფიული სურათები, რომელთაც ჩვენი ურუნალის ამ ნომერში ვათავსებთ, გადაღებულია საქციონერო საზოგადოების „ფილმის“ დირექტორის ვ. ბ. ბარსკის მიერ. ის ამ მიზნით გაემგზავრა უბედურების აღგილას და გადაიღო სურათები სინემატოგრაფის ლენტეხზე, რომელსაც უკვე 23 თებერვლიდან აჩვენებენ, აპოლოსა დი კინო-პალასში. ვისაც ამგვარი სურათების შექმნა სურს, უნდა მიმართოს „ფილმის“ კანტორას მღენანოვის პრეს. № 138. სურათების ფასი გადაეცემა მიწის ძვრისგან დაზარალებულთა დამხმარე ფონდს.

„მუშაკის მათრახის“ რედაქცია თავის მხრივ მადლობას უძღვნის ბ-ნ ბარსკის სურათების დათმობისათვის.

ქველმოქმედება

ჩვენს მეუღლეებს, პელოს და მელოს, ვინ არ იცნობს? ისინი დამსახურებული საზოგადო მოღვაწენი არიან.

თებერვლის 19-საც, ჩვეულებისამებრ, ნაშუალამევის 2 $\frac{1}{2}$ საათზე დაბრუნდნენ ისინი ქართული კლუბიდან, დაისვენეს და ჩაის სუფრას მოუსტდნენ. ვნახოთ, უცებ სახლი შეინძრა, სამოვარმა ცეკვა და ჭერის ლამპამ ქანაობა დაიწყო.—ვიღუპებით!—შეპკივლეს პელომ და მელომ...

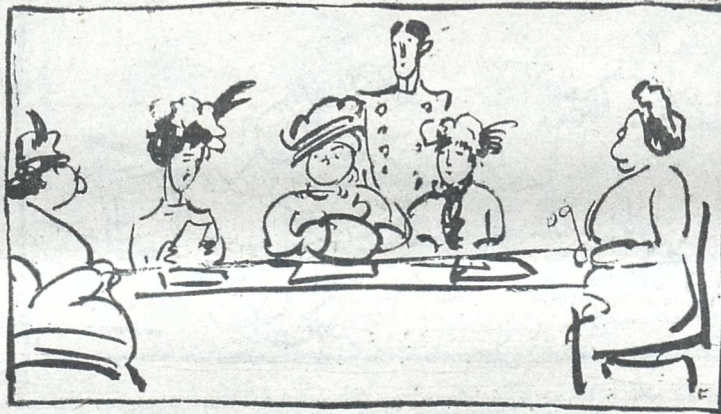
კვილმა გამოგვადვიბა, წამოვიკერით ლოგინებიდან, გულის ფანცქალით შევიპკირიტეთ მეუღლეების ოთახში და თვალწინ გულშემზარავი სურათი გადაგვეშალა.

სასწაფოთ მოწვეულ ექიმების კონსილიუმმა სანუგეშო ვერაფერი გვითხრა. ჩვენს მწუხარების საზღვარი არა ჰქონდა; სულთმოპობაჲვი პელო და მელო სარეცელზე გვესვენენ.

გაზეთებმა ჩვენს კირს კირი დაურთო; იქ ეწერა: «ქალაქი გორი და ახლო მახლო სოფლები მიწის ძვრისაგან განადგურებულია... საჭიროა დაუყონებლივი დახმარება"... ამის გაგონებაზე პელო და მელი გიყებოვით წამოიჭრენ. ფიცხლავ მოირთენ და გაჭკრენ.

კნენა დარეჯანის ბინაზე ჭირცხლავ გაიმართა მანდილოსანთა კრება. გადაწყდა: «გაიმართოს გრანდიოზული საღამო მიწისძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოთ».

ამოძრავდა დიდი და პატარა. ამუშავდნენ მკერავები. ისედაც მოუცლელ პელოსა და მელოსა, დღეში სამჯერ უხდებოდათ მკერავთან შესვლა საღამოსთვის დაკვეთილ კაბების მოსარგებლოთ

სანოვავით დატვირთული მუშები სიმძიმის ქვეშ იზნიკებოდნ და ოფლის ღვრით მიაბიჯებდნ „სალამოს“ დარბაზისაკენ.

ჩვენს ოჯახში ამ დროს სრული წესრიგი და მშვიდობიანობა სუფევდა: ბავშვები წიგნს კითხულობდნ, ბნოლო ძუძუ-მყოფარა აკვანში „ტაი-ტაის“ იძახოდა.

სალამომ ყოველსავე მოლოდინს გადააქარბა: ზეიმა დიღის 7 საათამდე გატანა; შვისვა დახლოებით 200 ჩაფი ღვინო, შეიკაპა 70 ინდაური, 50 გოჭი, მრავალი ლოქო, ზურგიელი და ორაგული, 100 გირვანქა ხიზილადა და 200 თეთრი პური. ეს გარემოება ქალაქის ბაზარმა ფასების მომატებით აღნიშნა მეორე დღესვე. დაიმტვრა 500 ღვინის ბოთლი, 2000 თევში, აშდენივე ჭიქა, სამოცამდე ცხვირი და სხვა მრავალი ჭურჭლეულობა. პელო და მელო სახლში არ დაბრუნებულან.

მესამე დღეს სალამოს მომწყობ კომიტეტს ანგარიშები წარმოუდგინეს. ამ დროს პელო და მელიო სახლში იმყოფებოდნენ

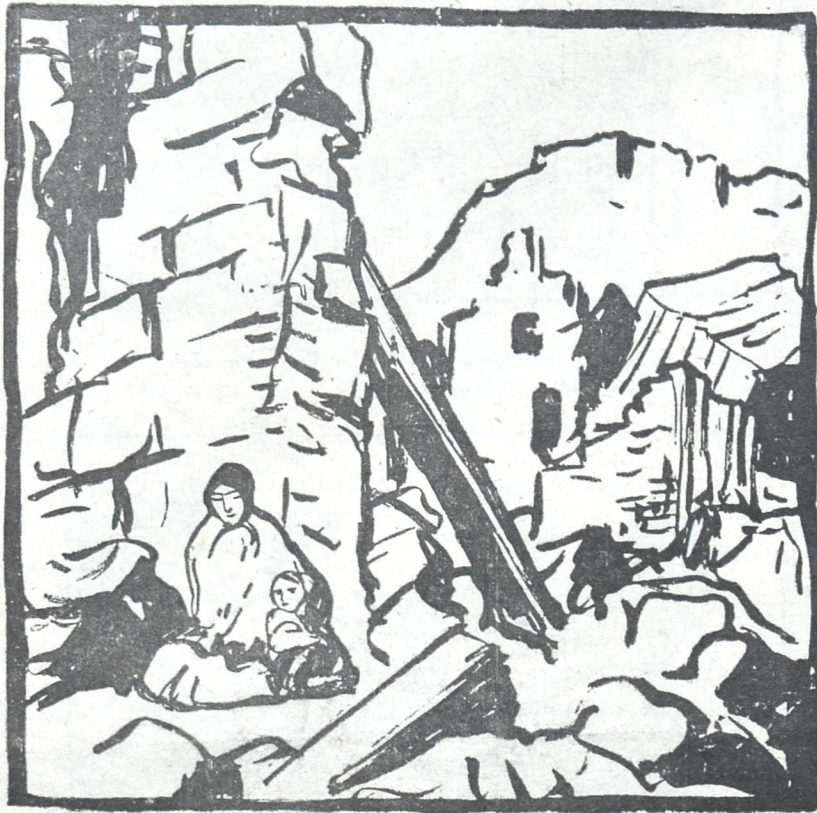

სალამოს მომწყობ კომისიის კრებამ განიხილა ყველა ანგარიშები და აღმოაჩინა 13000 მანეთის ზარალი.

გადაწყდა: ვინაიდან ეს სალამო მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ იყო გამართული, დაევალოს მთავრობის მიერ დაარსებულს მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთა დამხმარე საგანგებო კომიტეტს ზეო აღნიშნული ზარალის დაუყოვნებლივ ანაზღაურება.

გორს დაგეხმარეთ!

მთავრობამ ბრძანა: „კორის წილ აგოს გორი“ კლავცო“. |
 ეჭა, ქართველო, კირშიგან ჰხამს გული გაიშაყო!
 მოიკელ ამა ჟამისად მოლხენაც, სმაცა, ქამაცო, |
 გორს დაგეხმარეთ ყველანი: შვილიც, დედაც და ძამაცო!

სახელმწიფო სტამბა.